

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Т.О. Дороніна

Реєстраційний № _____

(підпис)

«__» _____ 2023 р.

«__» _____ 2023 р.

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ІННОВАЦІЙНИМИ МЕТОДАМИ НАВЧАННЯ В
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Магістерська робота
студента групи ЗОПН м-22
ступінь вищої освіти: магістр
спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки
Зими Віталія Олександровича
Керівник кандидат педагогічних наук,
доцент Король А.М.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Кривий Ріг - 2023

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Зима Віталій Олександрович, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІННОВАЦІЙНИМИ МЕТОДАМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	7
1.1. Аналіз психолого-педагогічної літератури з визначення понять «навички», «професійні навички».....	7
1.2. Інноваційні методи навчання у закладах вищої освіти.....	14
Висновки до першого розділу.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	22
2.1. Психоло-педагогічні аспекти навчання в закладах вищої освіти... ..	22
2.2. Аналіз стану професійних навичок у закладах вищої освіти	29
2.3. Рівні та критерії професійних навичок студентів у закладах вищої освіти	36
Висновки до другого розділу.....	41
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ.....	43
3.1. Педагогічні умови реалізації інноваційних методів навчання у формуванні професійних навичок майбутніх учителів	43
3.2. Методичні рекомендації щодо формування професійних навичок майбутніх учителів інноваційними методами навчання у закладах вищої освіти.....	48
Висновки до третього розділу.....	52
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ВСТУП

Питання педагогічної освіти завжди було актуальним, і сьогодні існує нагальна потреба у пошуку шляхів підвищення якості університетської освіти. Проблема полягає у пошуку ефективних шляхів розвитку професійних навичок у майбутніх учителів.

Визнаним внеском у дослідження теоретичних засад професійного розвитку є наступні роботи: В.Гладуш, О.Жихорська, А.Кузьмінський, Н.Ничкало, Р.Хмелюк [10, 15, 27, 39]. Технологічна підготовка майбутніх спеціалістів у вищій школі привертала увагу О.Пехоти, Л.Спіріна та ін .

Аналіз наукової літератури виявив різні підходи до вирішення проблеми підготовки вчителів до інноваційної діяльності Ю.Бистрова, І.Гавриш, І.Дичківська, О.Дубасенюк, В.Кремень, М.Лисенко та ін [4, 8, 12, 14, 26, 28].

Дослідники зосереджувалися або на змістовному, або на процесуальному аспектах педагогічної освіти. Викликом сьогодення є поєднання цих аспектів у дослідженнях у педагогічній галузі з метою використання педагогічних знань не лише як джерела інформації, але й як засобу розвитку професійних навичок сучасного вчителя.

Проблема полягає в тому, щоб забезпечити об'єднання всіх аспектів педагогічного процесу у формуванні професійної майстерності майбутніх учителів.

Актуальність досліджуваної проблеми, потреби педагогічної практики та необхідність усунення виявлених суперечностей у системі педагогічної підготовки студентів у сфері університетської освіти зумовили вибір теми **«Формування професійних навичок майбутніх учителів інноваційними методами навчання в закладах вищої освіти»**.

Тему магістерської роботи затверджено на засіданні кафедри педагогіки Криворізького державного педагогічного університету (протокол від 27 жовтня 2022 року №3) та Вченою радою фізико-математичного факультету Криворізького державного педагогічного університету (протокол від 3 листопада 2022 року №3).

Мета дослідження: теоретичне обґрунтування й практична перевірка педагогічних умов формування професійних навичок майбутніх учителів інноваційними методами навчання в закладах вищої.

Завдання дослідження:

1. Визначити сутність понять «навички», «професійні навички», їх основні характеристики у психолого-педагогічній літературі.
2. Теоретично обґрунтувати можливості інноваційних методів навчання у вищих навчальних закладах.
3. Визначити рівні та критерії професійних навичок студентів у вищих навчальних закладах.
4. Науково обґрунтувати педагогічні умови формування професійних навичок майбутніх учителів інноваційними методами навчання в закладах вищої.
5. Розробити та апробувати методичні рекомендації щодо формування професійних навичок майбутніх учителів інноваційними методами навчання у вищих навчальних закладах.

Об'єкт дослідження: формування професійних навичок майбутніх учителів у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження: педагогічні умови формування професійних навичок майбутніх учителів інноваційними методами навчання в закладах вищої.

Методи дослідження. У ході виконання поставлених завдань використано теоретичні та емпіричні методи науково-педагогічних досліджень. *Теоретичні:* аналіз нормативних документів, програм, підручників та навчальних посібників з педагогіки, аналіз, систематизація, узагальнення наукових знань у контексті дослідження. *Емпіричні:* діагностичні (анкетування, тестування, опитування, бесіда, педагогічне спостереження за майбутніми учителями в процесі їхньої діяльності).

Практична значущість одержаних результатів полягає в тому, що результати дослідження можуть слугувати підґрунтям для подальшого

формування професійних навичок майбутніх учителів у вищих навчальних закладах.

Апробація результатів роботи. Матеріали дослідження було висвітлено на засіданнях кафедри педагогіки Криворізького державного педагогічного університету та обговорено на III Міжнародній науково-практичній конференції «Topical aspects of modern scientific research» 23-25.11.2023 року Токіо, Японія.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та загальних висновків, списку використаних джерел, що налічує 61 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 62 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІННОВАЦІЙНИМИ МЕТОДАМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1. Аналіз психолого-педагогічної літератури з визначення понять «навички», «професійні навички».

Поняття професійної навички в сучасному світі стає все більш актуальним і важливим для успіху у різних професійних галузях. Розвиток професійних навичок є однією з ключових складових професійного росту і підготовки молодих спеціалістів. У нашому дослідженні ми аналізуємо поняття «професійні навички» в психологічному та педагогічному контексті.

Поняття «навичка» є надзвичайно важливим в нашому житті. У «Українському педагогічному словнику» С.Гончаренко «навички» це «дії, складові частини яких у процесі формування стають автоматичними», а «навички у навчанні» він розглядає як «навчальні дії, які набувають внаслідок багаторазового виконання автоматизованих дій» [11, с.186]. Це здатність виконувати різні дії, завдання та вправи вправно та ефективно, що набувається через практику і досвід. Навички можуть бути загальними, які корисні в будь-якій сфері, або специфічними для певної професії, розвиток яких стає критичним для вищого професійного досягнення.

У «Психологічному словнику» навички – «дії, які внаслідок багаторазового повторення стали автоматизованими і виконуються без зайвих витрат фізичної і нервово-психічної енергії. Фізіологічною основою навичок є утворений у корі головного мозку людини динамічний стереотип» [41, с.106]. З точки зору психології – навички розглядаються близько до педагогічних, але і ще, як фізіологічний процес.

У контексті сучасного освітнього та професійного середовища, професійні навички здобувають особливий сенс. Вони стають ключовими для

підготовки нового покоління фахівців і для розвитку існуючих професіоналів. Аналіз науковців, які вивчають професійні навички, допомагає розкрити їх значення та механізми формування.

Навичка є важливим аспектом індивідуального та професійного розвитку. Вона визначається як специфічні здатності, що набуваються через практику та досвід і дозволяють виконувати певні дії чи завдання більш ефективно та вправно.

Науковці з психології та педагогіки активно вивчають це поняття і надають йому різні визначення. Один з авторитетних джерел, які розглядають навичку, є праця Джона Дьюї «Досвід і природа: інтелект у роботі» [54]. Дьюї розглядає навичку як результат взаємодії між індивідом і його оточенням та стверджує, що вона формується через досвід і практику.

Ще одним важливим джерелом є праця Девіда Колба «Експертний досвід та ефективне навчання» (Kolb, D. A., 1984). Він виділяє важливість рефлексії та внутрішнього перевтілення як основних аспектів формування навичок. Крім того, інші науковці розглядають «навичку» як роль соціального взаємодії у розвитку навичок та інтелекту.

Характеристика навичок може бути різною, в залежності від контексту та виду навичок, але загальною характеристикою залишається їхній поступовий розвиток через взаємодію з навколишнім середовищем, досвідом та практикою.

Навички відіграють визначальну роль у житті і навчанні людини. Їх важливість підтверджена численними науковими дослідженнями та концепціями. Одним із важливих аспектів ролі навичок є їх вплив на успіх у навчанні та розвиток особистості.

Відомий американський психолог Б.Ф. Скіннер (Skinner, B. F., 1953) розглядав поняття навички як результат операції навчання, що полягає в формуванні нових зв'язків між подразниками та відповідями. Цей підхід розкриває важливість навичок у процесі навчання та адаптації до змін.

У теорії соціокультурного розвитку (Vygotsky, L. S., 1978) виділяв важливість соціального взаємодії у формуванні навичок. Він наголошував, що навички розвиваються в процесі спілкування та співпраці з іншими людьми [61].

Таким чином, навичка - це насамперед не поведінка, а вміння, яке відпрацьовується до автоматизму. Тому формування навичок зазвичай відбувається в процесі практики, яка відбувається самостійно, під керівництвом викладача або під впливом певних зовнішніх умов. Такий підхід до визначення феномену «навичка» відрізняється від попередніх і є скоріше методологічним, ніж психологічним.

Порівняльний аналіз наведених вище визначень показує, що в сучасній методичній та психологічній літературі досі не існує загальноприйнятого тлумачення поняття «навичка». Це можна пояснити двома різними підходами до розуміння цього інтегративного явища, яке поєднує в собі психологічні та методологічні елементи.

Загалом, навички є важливим елементом навчання, розвитку особистості та успіху в сучасному житті, їх роль підтверджена численними дослідженнями та теоретичними концепціями.

Навички можна поділити на дві основні категорії: загальні (універсальні) та професійні.

Загальні навички включають в себе ті вміння та здатності, які можуть бути корисні в різних сферах життя та роботи. Ці навички допомагають впоратися з рутинними завданнями та розв'язуванням загальних проблем. Прикладами загальних навичок є комунікаційні навички, навички критичного мислення та основи інформаційної грамотності.

Про загальні навички писав видатний педагог Джером Брунер (Bruner, J. S., 1966), який підкреслював важливість розвитку універсальних навичок, що допомагають людині адаптуватися до різних сфер життя.

Професійний підхід до класифікації умінь передбачає розвиток умінь та навичок, необхідних у процесі різних видів професійної діяльності, коли ця класифікація відповідає конкретній професії.

Професійні навички, навпаки, специфічні для конкретної професії чи галузі діяльності. Це вміння та здатності, необхідні для успішного виконання професійних обов'язків. Прикладами професійних навичок є хірургічні навички, програмування, фінансовий аналіз та інші.

Важливість професійних навичок в подальшому кар'єрному розвитку підкреслив Пітер Друкер (Drucker, P., 1999), визнаний експерт в галузі управління та організації підприємств.

Зрозуміння різниці між загальними та професійними навичками допомагає ліпше підготуватися до навчання та розвитку в конкретній сфері.

Професійні навички є надзвичайно важливим аспектом успішної кар'єри та професійного розвитку. Вони визначаються як навички, здатності та знання, необхідні для ефективного виконання конкретних професійних завдань і обов'язків.

Однією з важливих характеристик професійних навичок є *специфічність*. Вони завжди пов'язані з певною професією чи галуззю діяльності. Наприклад, медичні навички для лікаря, програмування для програміста чи фінансовий аналіз для фінансиста. Така специфічність допомагає фахівцям впоратися зі специфічними завданнями, що виникають у їхній роботі.

Другою характеристикою є *навички, які можна розвивати*. Професійні навички не є сталими, вони можуть бути вдосконалені та розвинуті в процесі навчання та практики. Це означає, що навички не є відомими народженням, але можуть бути опрацьованими та вдосконалені з часом.

Значення професійних навичок не може бути недооціненим. Вони дозволяють фахівцям ефективно виконувати свої обов'язки та розвиватися в професії. Професійні навички допомагають вирішувати різноманітні завдання, а також пристосовуватися до змін в робочому середовищі.

Аналіз характеристик та важливості професійних навичок підтверджується роботою [59], який вивчав психологічні аспекти досягнень у роботі і наголошував на значенні навичок і потребах.

Ми вважаємо, що формування професійних навичок - це процес, що вимагає певних підходів та методів. Для розвитку цих навичок існують певні особливості.

Однією з ключових особливостей формування професійних навичок є необхідність систематичної практики та набуття досвіду. Саме через виконання різних завдань та вправ фахівець отримує можливість вдосконалювати свої навички. Деякі науковці, які розглядають роль діяльності у процесі формування навичок [58].

Професійні навички краще розвиваються, коли навчання відбувається в контексті реальних ситуацій роботи чи вирішення конкретних задач. Такий підхід називається *контекстуальним навчанням*, який акцентував увагу на важливості контексту у навчанні [54].

Формування професійних навичок - це постійний процес, який вимагає постійного вдосконалення та саморозвитку. Фахівець повинен бути готовим навчатися і вдосконалювати свої навички протягом усього свого професійного шляху. Дональд Шон, який розглядав поняття "рефлексивного практикуму" та важливість постійного навчання [60]. Взаємодія з іншими фахівцями та спеціалістами в галузі може значно полегшити формування професійних навичок. Обмін досвідом та співпраця сприяють швидкому та ефективному навчанню.

Зрозуміння цих особливостей формування професійних навичок допомагає розвивати їх ефективніше та систематично.

Професійні навички можуть бути класифіковані у різні категорії в залежності від їх характеру та специфіки. Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу, ми виокремлюємо основні категорії, які включають в себе:

1. Технічні навички. Це конкретні вміння та здатності, пов'язані з використанням інструментів, технологій та методів, що характерні для певної професії чи галузі. Технічні навички можуть включати програмування, роботу з обладнанням, інженерні навички та багато інших. Ці навички розглядають, як важливість технічних навичок в інформаційних технологіях [54].

2. М'які навички. М'які навички (іноді відомі як міжособистісні або комунікаційні навички) включають в себе вміння взаємодіяти з іншими людьми, розв'язувати конфлікти, спілкуватися, працювати в команді та вирішувати проблеми. Ці навички дуже важливі у багатьох професіях і галузях, їх науковці розглядають, як теорії емоційного інтелекту, яка враховує м'які навички [56].

3. Навички у сфері керівництва. Ця категорія включає в себе навички, які необхідні для керівництва командою або організацією. Вони включають в себе навички прийняття рішень, планування, мотивації, делегування завдань та багато інших аспектів керівництва, який розвинув багато концепцій у галузі менеджменту.

4. Інші професійні навички. Ця категорія може включати навички, що є специфічними для конкретних професій чи галузей, такі як медичні навички, фінансовий аналіз, викладання та багато інших. Вони варіюються від професії до професії.

Ця класифікація допомагає краще розуміти різноманітність професійних навичок і їх важливість у сучасному світі.

Девід Колб - видатний психолог, який вніс значний внесок у вивчення професійних навичок та навчання. Він відомий своєю теорією «кола навчання» або «кола досвіду», яка стала важливою в області педагогіки та професійної освіти [53].

Колб описав навчання як цикл, який включає чотири ключові етапи: конкретний досвід (Concrete Experience), спостереження та рефлексію (Reflective Observation), узагальнення і абстракцію (Abstract Conceptualization) та активну експериментацію (Active Experimentation). Його теорія підкреслює

важливість взаємодії між досвідом та рефлексією, а також між конкретними та абстрактними аспектами навчання. Девіда Колб наголошував: «Навчання - це процес, в якому здобувається знання і розуміння з досвіду. Це дозволяє змінити наше сприйняття світу і нашу взаємодію з ним. Однак навчання не обмежується тільки набуттям інформації. Воно також включає в себе зміну наших переконань та цінностей» [53].

Девід Колб підкреслював, що навчання має бути активним і включати можливість рефлексії над власними діями та досвідом. Його теорія надала основу для розробки методів навчання, які активно використовуються в професійній освіті та навчанні.

Дональд Артур Шон (Donald A. Schön) був американським філософом та педагогом, відомим своїм внеском у галузі розвитку концепцій професійного навчання та рефлексії. Його робота особливо актуальна для розуміння професійних навичок та процесу навчання.

Д. Шон вперше впровадив поняття "рефлексивного практикуму" в професійному навчанні. Він підкреслював важливість відображення на діяльності та навчанні в реальному професійному середовищі. В одному з його відомих творів "The Reflective Practitioner: How Professionals Think In Action" (1983), Д. Шон описав рефлексивний практикум наступним чином: «Рефлексивний практикум - це процес, за допомогою якого фахівець ретельно розглядає свою діяльність, аналізує її, розуміє свої прийоми та прийоми, а також вивчає власні зв'язки з клієнтами та іншими фахівцями» [60].

Д. Шон вважав, що рефлексивний практикум є ключовим для розвитку професійних навичок. Він запропонував ідею, що фахівці повинні постійно відбивати свою діяльність, аналізувати її та намагатися розуміти, як вони діють в реальних професійних ситуаціях. Д. Шон також звертав увагу на те, що розвиток професійних навичок - це процес постійного навчання, який включає в себе ітерацію між досвідом та рефлексією. Він писав: «Фахівці вчаться не тільки від конкретного досвіду, але і від рефлексії над цим досвідом» [60].

Підхід Дональда Шона до рефлексії та розвитку професійних навичок вплинув на методику навчання в багатьох галузях, включаючи медицину, освіту, менеджмент та інші. Він показав, що розуміння власної діяльності та навчання від власного досвіду є невід'ємною частиною професійного розвитку.

У ході аналізу психолого-педагогічної літератури з поняття професійна навичка, були розглянуті ключові аспекти цієї проблеми.

Визначено, що навичка - це важливий аспект професійного розвитку, який включає в себе здатність до виконання конкретних завдань і обов'язків у професійній сфері. Проведений аналіз літератури показав, що навички можуть бути загальними та професійними, і обидва типи навичок мають велике значення для успішного виконання професійних обов'язків.

Також була виявлена важливість рефлексії та розвитку навичок через рефлексивний практикум. Роботи Девіда Колба та Дональда Шона показали, що постійне відображення на діяльності та рефлексія є ключовими компонентами процесу навчання та розвитку професійних навичок.

Отже, професійні навички є необхідною складовою успішного професійного розвитку, і їх розвиток вимагає постійного навчання, практики та рефлексії. Ці знання і розуміння допоможуть в майбутньому фахівцям ефективно впоратися з різними професійними завданнями та досягти успіху в обраній галузі.

1.2. Інноваційні методи навчання у закладах вищої освіти

У сучасному світі, що стрімко розвивається, вищі навчальні заклади активно впроваджують інноваційні методи викладання, щоб покращити навчальний процес та підготуватися до викликів 21 століття. Це стає все більш важливим елементом вищої освіти, оскільки нові підходи допомагають створити динамічне та високоефективне навчання, яке відповідає потребам сучасного суспільства. Інноваційні методи навчання - це передові стратегії та

підходи до передачі знань, які активно використовуються в сучасній освіті для підвищення ефективності та якості навчального процесу. Ці методи відрізняються від традиційних форм навчання і передбачають використання передових технологій, інноваційних стратегій викладання та методів активної взаємодії зі студентами. Науковці Вітвицька С.С., Дичківська І. М., Докучаєва В. В, Дубасенюк О. А., Лисенко М. В., Шестопалюк О.В. та інші вчені й дослідники, які працюють над проблемою педагогічних інновацій, внесли в науку розуміння того нового в освітньому процесі, що пов'язане з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, активне, сучасне і передове [6,12,13,14,28,52].

О. А. Дубасенюк наголошує, що в історико-педагогічному та сучасному контексті розвиток системи вищої освіти вимагає від педагогічної науки і практики дослідження та впровадження сучасних технологій і нових способів навчання дітей та молоді. Інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами, що відбуваються в суспільстві, глобалізаційними та інтеграційними змінами. Інновації в освіті є закономірним явищем, їх природа динамічна, а результати мають розвивальний характер. Ключовою особливістю інновації є її здатність впливати на загальний рівень професійної діяльності педагогів та розширювати інноваційний простір освітнього середовища закладу чи регіону. Інновація як системне утворення характеризується основними ознаками інноваційного процесу, інноваційної діяльності, інноваційного потенціалу та інноваційного середовища [14, с.10].

Беручи до уваги різні пояснення поданого терміну, визначимо так: інноваційні методи навчання - це передові стратегії та підходи, спрямовані на покращення ефективності та результативності освітнього процесу у вищих навчальних закладах. Ці методи включають в себе використання передових технологій, активні форми взаємодії та індивідуалізацію навчання, сприяючи більш ефективному засвоєнню знань та розвитку ключових навичок студентів [4, с. 31].

Основними ознаками інноваційних методів навчання науковці

визначають активну взаємодію, використання технологій, індивідуалізацію та адаптацію, стимулювання творчості та критичного мислення, а також практичну орієнтованість. Інноваційні методи навчання покладають акцент на активній ролі студента у процесі засвоєння знань. Це може бути використання групових вправ, дискусій, проектів та інших форм взаємодії, що стимулюють критичне мислення та творчий підхід. Проаналізувавши питання ознак інноваційних методів навчання, ми структурували їх у поданому вигляді.

Активна взаємодія (сюди ж вносять колективну роботу). Використання методів групової роботи та дискусій стимулює обмін ідеями та сприяє засвоєнню матеріалу через взаємодію, а інноваційні методи підтримують активну участь студентів у навчальному процесі.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Застосування сучасних ІКТ є важливою складовою інноваційних методів: від віртуальних класів до електронних підручників, технології розширюють можливості доступу до знань.

Методи дозволяють адаптувати навчання під індивідуальні потреби та стилі навчання студентів, забезпечуючи ефективніший процес засвоєння матеріалу. Також методи сприяють розвитку критичного мислення та творчих навичок студентів, що є важливими для їхнього подальшого успіху. Впровадження практичних елементів, таких як стажування та проектна робота, сприяє здобуттю студентами реального досвіду та підготовці до викликів ринку праці.

Отже, такі методи є важливим елементом в розвитку освітнього процесу, оскільки вони відповідають викликам сучасності та готують студентів до успішного функціонування у швидко змінюваному світі [57]. Застосування цих методів дозволяє ефективно формувати гнучкі, креативні та висококваліфіковані кадри, які здатні до вирішення реальних завдань і завдань сучасного суспільства.

До переваг інноваційних методів навчання зараховують, в першу чергу, *підвищення зацікавленості та залученості студентів*, оскільки активні форми

навчання сприяють більшій зацікавленості студентів у вивченні матеріалу, також інтеграція технологій полегшує доступ до інформації та робить *навчання більш ефективним; практична орієнтованість* готує студентів до вирішення реальних проблем та завдань. Також до переваг відноситься і розвиток ключових навичок, оскільки інноваційні методи сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних та творчих навичок. Інноваційні методи навчання стають важливою складовою сучасної освіти, створюючи сприятливий фундамент для гнучкого, креативного та успішного розвитку студентів у сучасному світі.

Інновації в освіті вимагають впровадження різноманітних методів навчання для забезпечення якісної та високотехнологічної підготовки студентів [28, с. 9]. Класифікація інноваційних методів навчання у вищих навчальних закладах може бути проведена за кількома ключовими напрямками, які враховують технологічні та методичні аспекти.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) визначають новий етап розвитку суспільства, в якому збільшується обсяг інформації та змінюється спосіб її обробки та передачі. Ці технології стали не тільки необхідним інструментом в сучасному світі, але й справжнім рушієм прогресу, що трансформує багато галузей життя. Перший підрозділ це віртуальні класи та онлайн-курси, оскільки використання платформ для дистанційного навчання дозволяє студентам отримувати знання, незалежно від географічного розташування. Другий, симуляції та віртуальні лабораторії: застосування віртуальних середовищ для вивчення практичних навичок та експериментів. Інтеграція ІКТ у навчальний процес забезпечує доступ до безлічі ресурсів та інтерактивних засобів, розширює можливості вивчення та сприяє розвитку навичок, необхідних у цифровому суспільстві. Використання віртуальних навчальних платформ, електронних підручників та інтерактивних занять стає стандартом у багатьох навчальних закладах. Інформаційно-комунікаційні технології сьогодні - це не просто інструмент, а справжній каталізатор змін у різних сферах життя. Окрім освіти ІКТ використовуються у бізнесі, економіці,

медичних технологіях, соціальних зв'язках тощо. Використання цих технологій не лише полегшує повсякденне функціонування, але й створює нові можливості для розвитку, співпраці та інновацій.

Активні методи навчання - це вивчення, що базується на активній участі студентів у навчальному процесі. Замість традиційного передачі інформації викладачем, ці методи включають *групову роботу, дискусії, проектні завдання та інші інтерактивні підходи* [4, с.32]. Це сприяє більш глибокому засвоєнню матеріалу, розвитку критичного мислення та підготовці студентів до вирішення реальних завдань у майбутньому. Один із прикладів - *метод «проблемного навчання»*, де студентам ставляться реальні завдання або сценарії, спонукаючи їх вирішувати проблеми та застосовувати теоретичні знання на практиці. Інший приклад – *«командна робота»*, де студенти об'єднуються в групи для вирішення завдань або проектів, такий вид діяльності сприяє розвитку комунікативних навичок, лідерських якостей та взаємодії в колективі. Активні методи також включають в себе використання технологій, ігор та дебатів, які заохочують студентів до власного дослідження та самостійного мислення. Ці підходи сприяють більш ефективному засвоєнню матеріалу та розвитку критичного мислення у навчальному процесі, оскільки акцентують не лише на тому, що студенти знають, а й на тому, що вони вміють робити з отриманою інформацією.

Проектне навчання. Метод, в якому студенти активно займаються реальними проектами або завданнями в будь-якій галузі науки, спрямовані на вирішення конкретних проблем чи завдань, чи то економічні, чи то психологічні, педагогічні, мистецькі, соціальні тощо. Використовуючи цей підхід, студенти розвивають навички співпраці, творчого мислення та самостійності. Проектне навчання стимулює зацікавленість студентів, адже вони застосовують теоретичні знання у практиці та вчаться розв'язувати реальні завдання, що готує їх до викликів сучасного суспільства.

Практична орієнтованість у навчанні - це стратегія, що покладає акцент не лише на теоретичних аспектах, але й на реальному застосуванні

знань у практиці. Студенти, набуваючи практичний досвід через стажування, лабораторні роботи або проектні завдання, здобувають навички, які необхідні для успішного функціонування в професійному оточенні. Наприклад, у вищій школі впроваджують *проекти*, де студенти працюють над конкретними завданнями або проблемами, що відображають реальні виклики у відповідній сфері, або *лабораторні роботи та польові дослідження* при виконанні яких студенти можуть самостійно проводити експерименти, збирати дані та аналізувати результати, що дозволяє їм отримати поглиблене розуміння предмета. *Стажування та практики в компаніях або наукових установах* є ефективними методами практичної орієнтованості, де студенти отримують реальний вплив на свої професійні навички та кар'єрні можливості. Практична орієнтованість сприяє глибокому розумінню та застосуванню теорії в реальних умовах, підготовлюючи студентів до викликів ринку праці [20, с. 75].

Персоналізовані методи навчання - це підхід, що враховує індивідуальні потреби та стилі навчання кожного студента. Застосовуючи адаптивні технології та індивідуальні підходи до викладання, ці методи стимулюють ефективне засвоєння матеріалу та розвиток кожного майбутніх вчителів. Персоналізовані методи навчання сприяють формуванню гнучких та самостійних індивідів, готових до викликів сучасного освітнього середовища [13, с.24]. Наприклад, інтерактивні навчальні платформи можуть адаптуватися до темпу навчання кожного майбутніх вчителів, надаючи додатковий матеріал або повторення там, де це необхідно. Використання різних форматів завдань, таких як проекти, викладання через ігри або практичні завдання, дозволяє кожному студенту знайти оптимальний метод засвоєння матеріалу. Додатково, технології штучного інтелекту можуть надавати індивідуальний підхід до кожного студента, адаптуючи навчання відповідно до його унікальних сильних та слабких сторін.

Класифікація інноваційних методів навчання стає стратегічним інструментом для вищих навчальних закладів у створенні сучасного, адаптивного та ефективного освітнього середовища. Врахування

різноманітності методів сприяє не лише збагаченню процесу навчання, але й формуванню готовності студентів до викликів сучасного суспільства. Загалом, інноваційні методи навчання вищих навчальних закладів стають ключовим елементом успішної освіти у сучасному світі. Вони забезпечують не тільки високу якість навчання, але й готують студентів до динамічного і зміненого оточення.

Інноваційні методи навчання у вищій школі безперечно визначають новий вимір освітнього процесу. Застосування таких підходів, як активне навчання, використання інформаційно-комунікаційних технологій, проектне та практичне навчання, персоналізовані методи, забезпечують розширення можливостей студентів та підготовку їх до вимог сучасного суспільства [52, с. 120].

Отже, ми можемо зробити висновок, що по-перше, інноваційні методи навчання активно залучають студентів до навчального процесу, роблячи його більш цікавим та динамічним. Групова робота, дискусії та інтерактивні вправи стимулюють активну участь та взаємодію, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу.

По-друге, використання інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує доступ до великого обсягу інформації та ресурсів, роблячи навчання більш гнучким та адаптивним до індивідуальних потреб студентів.

По-третє, проектне та практичне навчання надає студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практиці, розвиваючи при цьому практичні навички та готуючи до викликів реального світу.

По-четверте, персоналізовані методи навчання сприяють індивідуальному розвитку кожного студента, дозволяючи адаптувати навчальний процес до їхніх унікальних потреб та стилів навчання.

Узагальнюючи, інноваційні методи навчання не лише відкривають нові можливості для засвоєння знань, але й формують гнучких, творчих та готових до викликів фахівців. Такий підхід виходить за межі традиційного освітнього процесу, сприяючи виробленню у студентів критичного мислення,

комунікаційних навичок та готовності до постійного навчання.

Висновки до першого розділу

У ході аналізу психолого-педагогічної літератури з поняття професійна навичка, були розглянуті ключові аспекти цієї проблеми.

Визначено, що навичка - це важливий аспект професійного розвитку, який включає в себе здатність до виконання конкретних завдань і обов'язків у професійній сфері. Проведений аналіз літератури показав, що навички можуть бути загальними та професійними, і обидва типи навичок мають велике значення для успішного виконання професійних обов'язків.

Отже, професійні навички є необхідною складовою успішного професійного розвитку, і їх розвиток вимагає постійного навчання, практики та рефлексії. Ці знання і розуміння допоможуть в майбутньому фахівцям ефективно впоратися з різними професійними завданнями та досягти успіху в обраній галузі.

Ми можемо зробити висновок, що по-перше, інноваційні методи навчання активно залучають студентів до навчального процесу, роблячи його більш цікавим та динамічним. Групова робота, дискусії та інтерактивні вправи стимулюють активну участь та взаємодію, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу.

По-друге, використання інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує доступ до великого обсягу інформації та ресурсів, роблячи навчання більш гнучким та адаптивним до індивідуальних потреб студентів.

Узагальнюючи, інноваційні методи навчання не лише відкривають нові можливості для засвоєння знань, але й формують гнучких, творчих та готових до викликів фахівців. Такий підхід виходить за межі традиційного освітнього процесу, сприяючи виробленню у студентів критичного мислення, комунікаційних навичок та готовності до постійного навчання.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1. Психоло-педагогічні аспекти навчання в закладах вищої освіти

Правове регулювання вищої освіти в Україні визначає основні принципи, правила та умови функціонування системи вищої освіти країни.

Основними правовими актами, що регулюють вищу освіту в Україні, є:

Закон України «Про вищу освіту» був створений для визначення загальних принципів і правил вищої освіти, визначення структури освіти, визначення статусу і функцій вищих навчальних закладів.

Закон України «Про освіту» визначає загальні засади діяльності українських освітніх організацій, у тому числі вищої освіти.

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» регулює наукову діяльність у вищих навчальних закладах [38].

Основним законом, що визначає положення Про вищу освіту в Україні, є Закон України «Про вищу освіту», прийнятий з метою створення правової бази для поліпшення вищої освіти, забезпечення її якості та дотримання міжнародних стандартів.

Закон визначає основні положення, що стосуються організації та здійснення вищої освіти, встановлює принципи доступності вищої освіти для громадян України, правила прийому до вищих навчальних закладів, порядок присудження наукових ступенів та багато інших аспектів.

Закон також передбачає важливі принципи автономії вищих навчальних закладів. Вищі навчальні заклади України мають право на самостійне управління, розробку навчальних програм та створення умов для наукової діяльності. Принцип автономії сприяє розвитку вищої освіти і дозволяє вищим навчальним закладам реагувати на сучасні виклики і потреби суспільства [38].

Важливо відзначити, що законодавча база поширюється не тільки на державні вищі навчальні заклади, а й на приватні вищі навчальні заклади, які

підлягають належному регулюванню та акредитації, що, в свою чергу, сприяє різноманітності та конкуренції в системі вищої освіти України, що, в свою чергу, сприяє підвищенню якості системи вищої освіти України. навчання та відбір для студентів.

Метою освітнього процесу у вищих навчальних закладах є прогнозування результатів діяльності, спрямованої на зусилля окремих осіб, соціальних груп або суспільства в цілому. Метою сучасної вищої освіти є всебічний розвиток людини як особистості і забезпечення вищих цінностей суспільства, розвиток його здібностей, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до активної творчої професійної діяльності, інтелектуальне збагачення, творчий, освітній і культурний потенціал людей, потреби суспільства у висококваліфікованих фахівцях.

Згідно з визначенням синонімів Закону України «Про вищу освіту», зміст вищої освіти - це система знань, навичок, професійних, ідеологічних і громадянських якостей особистості майбутнього фахівця, яка визначається цілями і потребами суспільства. опишіть перспективи розвитку суспільства, науки, технологій, техніки, культури і мистецтва.

Зміст освіти-це наукова система знань про природне, соціальне, людське мислення, практичні навички та методи діяльності, досвід творчої діяльності, ідеологічні, моральні та естетичні ідеї та відповідну поведінку, якими людина повинна оволодіти, навчаючись у навчальному закладі [5, с. 167].

Мета, завдання та зміст освіти залишаються незмінними та однаковими у всі історичні періоди. Вони залежать від соціально-економічного і культурного рівня суспільства, стану науки і технологій і перспектив розвитку країни. У зв'язку з цим одним з найважливіших завдань курсу є збагачення змісту середньої та ліцейської освіти відповідно до вимог сучасності [45, с.68].

Освіта-це процес, який призводить до розвитку здатності особистості діяти як приватна особа, досягнення соціальної зрілості та особистісного зростання.

Розглянемо основу, що регулює психолого-педагогічні аспекти вищих навчальних закладів. Роль психології та педагогіки у вищих навчальних закладах має велике значення і розглядається з різних точок зору. Ці дві науки спільно впливають на організацію освітнього процесу, створення хорошого навчального середовища, підготовку вчителів, розвиток здобувачів освіти та багато інших аспектів вищої освіти.

Психологія у вищих навчальних закладах.

Перше і найголовніше - психологічна підтримка. Психологи вищих навчальних закладів надають психологічну підтримку студентам. Вони працюють зі студентами не лише для вирішення психологічних та емоційних проблем, а й для боротьби зі стресом, депресією, тривогою та іншими психологічними проблемами.

Не менш важливими є питання розвитку студентів та профорієнтації. Психологи сприяють розвитку студентів, підтримуючи розвиток навичок самоврядування, міжособистісного спілкування та критичного мислення. Вищі навчальні заклади часто надають консультації з питань кар'єри, в ході яких психологи допомагають студентам визначити свої професійні цілі, розвинути навички пошуку роботи і підготуватися до співбесід [7, с.11].

Педагогіка у вищих навчальних закладах.

Основні завдання педагогіки вищої школи:

- демонстрація методологічних і теоретичних основ освітнього процесу у вищій освіті на сучасному етапі розвитку науки і людства;
- вивчення сутності, особливостей і закономірностей освітнього процесу і його складових: виховання, виховання, морального, психологічного і психологічного виховання, розвитку, самоосвіти і самоосвіти;
- методи індивідуального розвитку і соціалізації методичних систем, а також професійне навчання, підготовка і розвиток майбутніх фахівців;
- розробка і затвердження принципів виховання і навчання студентів (слухачів) у відповідь на зміни, що відбуваються в суспільному житті в умовах ринкової економіки, професійна, моральна, психологічна, психологічна

підготовка і т. д.;

- визначення та обґрунтування умов для успішної реалізації вимог принципів освіти і навчання для діяльності в різних областях;

- визначення шляхів вдосконалення і вдосконалення організаційної форми навчальної роботи, ефективності різних методів моніторингу, оцінки освітнього процесу, підвищення рівня підготовленості студентів і груп;

- прогнозувати розвиток освітнього процесу з наукової точки зору та відповідно до потреб суспільства;

- розробка нових підходів, принципів, форм і методів професійної, моральної, психологічної та психологічної підготовки студентів (слухачів) та різних соціальних груп до заходів у конкурентному середовищі;

- способи, прийоми, методи і засоби активізації пізнавальної діяльності студентів (слухачів), скорочення часу ефективної та якісної професійної підготовки;

- виявлення закономірностей педагогічного впливу на студентів (слухачів) з метою формування наукового світогляду, національної самосвідомості, гідності та гордості, національних почуттів, патріотизму, професійної відповідальності;

- формування мотивації студентів до діяльності, змагань, активного громадського та громадського життя;

- пояснення основних закономірностей, цілей, змісту студентів (слухачів), методів самоосвіти, методів і прийомів стимулювання серед різних категорій людей;

- розвиток сучасних освітніх технологій соціалізації та професійної підготовки фахівців і різних соціальних груп;

- вивчення різних груп населення та їх об'єднання, оптимізація відносин, забезпечення взаємодії, узгодженості тощо для розробки технологій педагогічного впливу;

- вивчення та критичне розуміння освітньої спадщини середніх шкіл минулого, виявлення та використання всього, що є цінним сьогодні;

- впровадження нових освітніх технологій, таких як освіта, навчання, професійна підготовка та навчання [31, с.20].

Психолого-педагогічні аспекти освіти у вищих навчальних закладах є основоположними для побудови ефективної системи вищої освіти. Ці аспекти включають вивчення та розуміння психологічних та педагогічних принципів, які сприяють оптимальному процесу навчання та розвитку студентів. Основні питання, що розглядаються в рамках психолого-педагогічних аспектів, включають методи навчання, взаємодію між викладачами і майбутніх вчителівми, організацію освітніх процесів, використання інноваційних технологій, оцінку і звітність, а також багато інших аспектів.

Одним з ключових елементів успішного навчання є розробка та впровадження ефективних методів навчання. Вищі навчальні заклади повинні вдосконалювати і вдосконалювати методи навчання, що сприяють активній участі студентів в освітньому процесі. Вчителі повинні ставити завдання, які розвивають критичне мислення, аналітичні навички та здатність студентів вирішувати свої проблеми. Важливі різні методи навчання, включаючи лекції, семінари, практичні заняття, проекти та онлайн-навчання. Це дозволяє майбутніх вчителівм вибрати метод навчання, який найкраще відповідає їхнім потребам.

Взаємодія викладача і здобувачів освіти - ще один важливий фактор. Заохочуючи відкрите спілкування та обмін ідеями, вчителі створюють сприятливу атмосферу для навчання. Можливість регулярного зворотного зв'язку, консультацій та обговорення освітніх питань зі студентами сприяє підвищенню якості освіти та розвитку здобувачів освіти.

Організація навчального процесу також вимагає уваги до деталей і послідовності. Збалансований графік, розподіл навчальних матеріалів, виділення часу для практичних занять і самостійної роботи допоможуть студенту краще засвоїти навчальні матеріали. Крім того, важливо надати студентам доступ до новітніх ресурсів та інструментів, які допоможуть їм стимулювати навчання та розвивати навички для майбутньої кар'єри.

Використання сучасних технологій-одна з важливих тенденцій у вищій освіті. Сучасні технології, такі як відеоуроки, відеолекції, платформи онлайн-навчання, інтерактивні навчальні матеріали та онлайн-ресурси, можуть допомогти покращити доступ до інформації та зробити навчання більш інтерактивним. Це дозволяє створювати навчальні ресурси, які ви можете переглядати в будь-який час і в будь-якому місці.

Оцінка та звітність є важливими елементами навчання. Методи оцінки повинні бути справедливими і об'єктивними, сприяти розвитку в студентів навичок самооцінки і самонавчання. Оцінка допомагає визначити рівень засвоєння матеріалів і розвиток студентів.

Також важливо враховувати розвиток особистості майбутніх вчителів. Навчання у вищих навчальних закладах має сприяти не тільки професіоналізму, а й розвитку особистісних якостей в цілому. Дуже важливо розуміти та враховувати психологічні та освітні аспекти, які сприяють розвитку творчості, відповідальності, самодисципліни та інших якостей, важливих для успішного майбутнього життя.

Важливою метою психолого-педагогічних аспектів вищих навчальних закладів є забезпечення освіти та ефективної системи вищої освіти, що відповідає потребам студентів, суспільства. Розуміння та врахування цих аспектів допоможе покращити якість освіти та підготуватися до майбутніх викликів у сучасному світі [10, с.88].

Сучасні вимоги до вищої освіти динамічна змінюються під впливом розвитку соціальних, технологічних та освітніх потреб. Освіта повинна надавати випускникам знання, навички та здібності, необхідні їм для адаптації до нових викликів та досягнення успіху в сучасному освітньому середовищі. Деякі сучасні вимоги до вищої освіти включають:

Сучасна педагогіка вимагає інтегрованого підходу до навчання, який передбачає співпрацю в різних сферах та використання міждисциплінарних методів навчання. Вчителі повинні працювати в команді і бути готовими об'єднати різні аспекти освіти для підвищення якості навчання.

Оскільки освіта стає все більш цифровою, вчителі повинні вміти навчати сучасним технологіям. Це включає в себе вміння володіти електронними ресурсами, використовувати відео та інтерактивні інструменти, а також проводити онлайн-уроки.

Сучасні вимоги передбачають перехід від пасивного навчання до активного навчання в освітньому підході. Викладачі повинні створювати умови для залучення студентів до активної дискусії, вирішення проблем та групової співпраці. Освіта повинна не тільки сприяти розвитку критичного мислення у здобувачів освіти, а й стимулювати їх творчий потенціал і здатність до інновацій. Вчителі повинні надихати студентів на пошук рішень наукових і практичних проблем.

Зі зростаючим акцентом на інклюзивну освіту вчителі повинні навчати всіх студентів, незалежно від їхніх індивідуальних потреб чи здібностей. Вчителі повинні мати знання та навички, щоб задовольнити різні потреби в навчанні. Вчителі повинні бути гнучкими та готовими адаптувати свій підхід до конкретних обставин та потреб своїх студентів. Навчання має бути індивідуальним, і вчителі повинні знати, як адаптувати навчальну програму та методи для кожного студента. Вчителі повинні допомагати розвивати навички подолання життєвих проблем, сприяти самоствердженню, самовдосконаленню, психологічній стійкості студентів [6, с. 211].

З розвитком глобальної сфери освіти здатність говорити по-англійськи набуває все більшого значення. Вчителі повинні володіти англійською мовою на високому рівні, оскільки це розширює можливості для співпраці та обміну досвідом з колегами по всьому світу.

Сучасні вимоги до вищої освіти визначають нові стандарти підготовки вчителів і педагогів. Вони повинні бути готові постійно вчитися, вдосконалювати свої методи та адаптуватися до змін у сфері освіти. Спільна робота вчителів, навчальних закладів та навчальних закладів важлива для виконання цих вимог та забезпечення якісної освітньої освіти.

2.2. Аналіз стану професійних навичок закладах вищої освіти

Сучасна вища освіта потребує дослідження к проблемі професійних навичок і формування професійних навичок. Для обґрунтування цих понять нам потрібно звернутися до визначення їх та проаналізувати.

Раніше спеціальному вивченню поняття "навички" у відповідній науково-педагогічній літературі, з питань навчання у вищій школі, приділялася менша увага в порівнянні зі "знаннями" та "вміннями". Поняття "навички" частіше застосовувалося у сфері початкової освіти. Частково це можна пояснити тим фактом, що це психолого-педагогічне поняття більшістю педагогів розглядалося по-іншому в порівнянні з його сучасним трактуванням. Воно стало досить широко використовуватися на початку ХХ ст. стосовно трудового виховання і навчання у сенсі навички якої-небудь трудової діяльності, де йде мова передусім, про так звані "моторні" (рухові) навички, необхідні для швидкого і якісного виконання різних видів ручної праці. Слід зазначити, що подібний підхід до визначення навичок частково зберігся і в сучасній педагогічній літературі з дошкільної і початкової освіти. Втім, деякі моторні навички, необхідні для кожної сучасної освіченої людини, формуються і в пізнішому віці. Найбільш відомі з них - це навички роботи на клавіатурі комп'ютера і навички управління автомобілем.

Професійні навички - це навички та зміни, які стосуються конкретної професії або робочої галузі. Вони можуть виконувати свої професійні обов'язки ефективно та компетентно. Ці навички можуть бути загальними (наприклад, комунікаційні навички, креативність, розв'язання проблем) або специфічними для певної професії (наприклад, навички програмування для програмістів, навички лікаря для медичного персоналу). Професійні навички набуваються через навчання, практику та досвід роботи. Важливо продовжувати розвиватися і підтримувати ці навички, оскільки вони можуть бути конкурентоспроможною на ринку праці та ефективно підтримувати свою

роботу [50, с. 122].

Вищі навчальні заклади - це освітні заклади, які дають вищу освіту та підготовку фахівців на бакалаврському, магістерському та докторському рівнях. Вони можуть включати університети, коледжі, академії та інші освітні заклади, які спеціалізуються у підготовці студентів у різних галузях знань.

Вищі навчальні заклади пропонують різноманітні програми навчання та спеціалізації, і студенти можуть здобути вищу освіту, яка може включати бакалавра, магістра або доктора наук, незалежно від вибору програми та тривалості навчання. Вони грають важливу роль у підготовці молодих фахівців для різних галузей та допомагають розвивати суспільство та економіку через передачу знань та навичок.

Професійні навички мають велике значення для вищої освіти з численних причин:

Формування професійних навичок дуже важливо для кращої підготовки для майбутньої кар'єри. Вища освіта спрямована на підготовку студентів до професійної діяльності. Професійні навички, такі як навички роботи з інструментами та технологіями, аналізу та розв'язання проблем, комунікації, лідерства та інше, допомагають студентам успішно впоратися з вимогами ринку праці та розвивати свою кар'єру [42, с.232].

Збільшення конкурентоспроможності в сучасному світі і майже у професійній освіті нашло своє відображення і у формуванні професійних навичок майбутніх вчителів. Маючи сучасні професійні навички, випускники вищих навчальних закладів стають більш конкурентоспроможними на ринку праці. Роботодавці шукають спеціалістів з відповідними навичками та здібностями.

Забезпечення якісної освіти в сучасний час є однією з умов розвитку Європейської країни. Професійні навички допомагають підвищити якість освіти, оскільки вони спрямовані на практичний досвід та застосування знань у реальних ситуаціях. Це сприяє більш глибокому розумінню матеріалу та розвитку аналітичних та проблемно-розв'язувальних навичок.

Сучасний світ швидко змінюється, а професійні навички допомагають студентам бути готовими до нових викликів і змін. Вони навчаються пристосовуватися до нових технологій, методів роботи та вимог ринку.

Здійснення інновацій у сфері освіти – один з основних показників розвитку вищих освітніх закладів. Професійні навички сприяють розвитку нових ідей та інновацій. Студенти, які мають певні навички, можуть бути джерелом нових рішень та підходів у своїй галузі [49, с.132].

Підвищення якості життя. Знання і володіння професійними навичками не дозволяє людям знайти кращі можливості для заробітку, розвитку кар'єри та самореалізації. Це може призвести до підвищення якості життя та забезпечення фінансової стабільності.

У підсумку, професійні навички є важливою складовою вищої освіти, оскільки вони допомагають студентам успішно інтегруватися в сучасне суспільство, ринок праці та розвивати свою кар'єру.

Вищі навчальні заклади грають ключову роль у розвитку професійних навичок студентів та підготовці їх до майбутніх кар'єрних викликів. Розглянемо теоретичні аспекти, які ми проаналізували у психолого-педагогічній літературі.

1.Освіта та спеціалізовані програми. Вищі навчальні заклади надають студентам можливість здобути фундаментальну освіту у вибраній сфері. Вони пропонують різні спеціалізовані програми, які допомагають студентам засвоїти основи своєї професії та розвинути результати знань та вміння.

2.Практичний досвід. Багато вищих навчальних закладів співпрацюють з підприємствами та організаціями, щоб надавати студентам можливість отримати практичний досвід. Це може включати стажування, практику, проектну роботу та інші форми співпраці, які допомагають студентам отримати свої знання в реальних ситуаціях.

3.Розвиток критичного мислення та аналітичних навичок. Вищі навчальні заклади сприяють розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей студентів. Ці навички є ключовими для успіху в будь-якій професії,

оскільки вони можуть розуміти складні проблеми, робити обґрунтовані рішення та аналізувати інформацію.

4. Комунікаційні навички: Взаємодія викладачів зі студентами, участь у проектах та презентаціях – всі форми роботи у ЗВО розвивають у студентах комунікаційні навички. Це важливо в будь-якій професії, для спілкування з колегами, клієнтами та іншими зацікавленими сторонами.

5. Засоби навчання та дослідження.: Вищі навчальні заклади надають студентам доступ до бібліотек, лабораторій та інших ресурсів, які допомагають глибше вивчати свою обрану галузь та проводити дослідження. Це важливо для розвитку нових знань і технологій у різних галузях [42, с.332].

Загалом, вищі навчальні заклади грають важливу роль у формуванні професійних навичок студентів, готуючи їх до подальшого успішного вступу в робоче середовище. Вони дають основу знань і розвивають важливі компетенції, які залишаються в них у надалі в роботі та подальшому професійному розвитку.

Аналіз стану професійних навичок, які надаються вищими навчальними закладами, вимагає огляду історії розвитку вищої освіти та професійних навичок. Вища освіта і професійні навички взаємодіють і впливають одне на одного, і їх розвиток відображається в історичних контекстах. Ми розглянули основні етапи історії цього процесу.

У середньовіччі вища освіта переважно була обмежена духовністю, а її основним завданням була підготовка духовницьких кадрів. Професійні навички передавалися через систему майстер-учень в різних галузях, таких як ремесла і медицина. Епоха Відродження та Просвітництва в Європі призвело до поширення гуманітарних і природничих наук. Університети стали місцями, де здобували вищу освіту, а професійні навички розвивалися в контексті наукового методу [10, с.33].

З початком індустріальної революції в 18-19 століттях зросла потреба в технічних та інженерних навичках. Багато технічних вищих навчальних

закладів засновані на посаді підготовки фахівців для промисловості. У 20-му столітті вища освіта стала більш доступною, і було створено багато нових спеціальностей і програм. З'являються університети, які спеціалізувалися на практичних і професійних навичках, наприклад, бізнес-школи та медичні коледжі [10, с.45].

Сьогодні вища освіта широко розгалужена, і вона включає в себе навчання в різних галузях, від гуманітарних наук до технічних спеціальностей. Професійні навички і підготовка до кар'єри стали важливою частиною багатьох програм.

Загалом, історія розвитку вищої освіти та професійних навичок процесу про постійну зміну вимог до спеціалістів і освітніх програм. Сучасна вища освіта ставить перед собою завдання надавати студентам не тільки теоретичні знання, але і практичні навички, які вони повинні використовувати у своїй професійній діяльності.

Становище вищих навчальних закладів може суттєво змінюватися в різних країнах і залежить від багатьох чинників, таких як політика, економічна ситуація, технологічні зміни та суспільні потреби. Однак деякі загальні тенденції й виклики, які впливають на сучасний стан вищої освіти, можуть бути описані наступним чином:

1. Цифрова трансформація: Вищі навчальні заклади широко впроваджують цифрові технології в освітній процес. Це містить в собі онлайн-курси, електронні ресурси, віддалене навчання та використання іншого програмного забезпечення для підтримки навчання та досліджень.

2. Глобалізація: Вищі навчальні заклади активно співпрацюють з іншими установами та ознайомлюються зі студентами та викладачами між країнами. Це додатково збагачувати навчальний процес та розвивати міжнародні зв'язки.

3. Зміни в навчальних програмах: Вищі навчальні заклади переглядають свої навчальні програми, щоб відповідати потребам сучасного ринку праці та розвивати навички, необхідні для успішної кар'єри.

4. **Фінансування:** Фінансування вищої освіти може бути серйозним викликом у багатьох країнах. Вищі навчальні заклади шукають додаткові джерела фінансування та намагаються зменшити витрати.

5. **Рівність та доступність:** забезпечення доступності та рівності вищої освіти є завданням для багатьох країн. Вони розвивають програми підтримки студентів з різних соціальних шарів і забезпечують можливість здобути вищу освіту.

6. **Дослідження та інновації:** Вищі навчальні заклади грають важливу роль у проведенні досліджень та розробці інновацій. Вони сприяють науковому прогресу та розвитку нових технологій.

7. **Культурна різноманітність:** Вищі навчальні заклади стають все більш культурно різноманітними, що сприяє обміну ідеями та розширенню глобального розуміння.

8. **Екологічна стійкість:** Деякі університети звертають увагу на зменшення впливу своєї діяльності на навколишнє середовище та пропагують зелені ініціативи [35, с.52].

Загально кажучи, вищі навчальні заклади постійно адаптуються до змін у суспільстві та економіці, щоб забезпечити якісну освіту та відповідати потребам студентів і суспільства в цілому.

Методи та інструменти для оцінки професійних навичок випускників

1. Оцінка професійних навичок випускників є набором завдань для багатьох навчальних закладів, роботодавців і громадськості. Існує багато методів та інструментів для оцінки цих навичок. Ось деякі з них:

2. **Анкети та опитування:** Анкети та опитування можуть бути використані для збору інформації про знання, навички та досвід випускників. Опитування може бути анонімним або ідентифікованим і не повинно зібрати думки та враження випускників про їхні навички та підготовку.

3. **Портфоліо:** Портфоліо - це колекція робіт, завдань і досягнень випускника, які можуть бути використані для демонстрації їх навичок і досягнень. Портфоліо може включати текстові роботи, проект, відео, зразки

роботи та інше.

4. Спостереження та оцінка в реальних умовах: Цей метод передбачає спостереження та оцінку випускників у реальних або симульованих умовах роботи. Наприклад, студенти медичного факультету можуть бути оцінені під час клінічної практики.

5. Тестування: Тестування може включати стандартизовані тести, які оцінюють знання та навички випускників у конкретній галузі або предметній області.

6. Розмови та інтерв'ю: Розмови та інтерв'ю можуть бути використані для оцінки комунікативних навичок, лідерських якостей та інших м'яких навичок випускників.

7. 360-градусні відгуки: Цей метод створює збір відгуків з різних сторінок - вчителів, колег, керівників і випускників самих. Він може надати більше об'єктивної інформації про професійні навички випускника.

8. Симуляції та завдання на робочому місці: Випускникам можуть бути надані завдання або завдання, які вимагають застосування їх професійних навичок. Наприклад, це може бути симуляція робочого дня в офісі або завдання для розв'язання конкретної проблеми.

9. Самооцінка: Випускники можуть оцінити свої власні навички та досягнення за допомогою самооцінки. Це може бути корисним елементом оцінки, але необхідно використовувати інші методи для отримання більш об'єктивної картини їх навичок [30, с.112].

Зазвичай ефективна оцінка охоплює комбінацію цих методів та інструментів, щоб отримати повну картину професійних навичок випускників. Оцінка також може бути адаптована до конкретних потреб освітнього закладу або роботодавця.

Проведений аналіз стану професійних навичок вищих навчальних закладів дає певні важливі висновки:

Вищі навчальні заклади мають великий потенціал для розвитку професійних навичок студентів. Протириччя, необхідні для подальшої

модернізації та оновлення освітніх програм, відповідали сучасним вимогам ринку праці. Доступ до практичних навчальних можливостей та практичних етапів є місцем елементом підготовки студентів. Навчальні заклади повинні активно співпрацювати з підприємствами та організаціями для забезпечення цих можливостей.

Необхідно акцентувати увагу на розвитку загальних навичок, такі як комунікативність, креативність, критичне мислення та розв'язання проблем, останні ці навички мають велике значення на сучасному ринку праці.

Зв'язок між вищими навчальними закладами та показаними роботодавцями може сприяти покращенню відповідності навчальним програмам вимогам ринку праці та більшим можливостям студентів для зайнятості після закінчення навчання. Загальною метою має бути підвищення якості підготовки студентів та їх конкурентоспроможності на ринку праці через постійно вдосконалення професійних навичок у вищих навчальних закладах.

2.3. Рівні та критерії професійних навичок студентів

Професійні навички студентів - це свого роду комплексна система знань, вмінь і навичок, які вони отримують під час своєї освіти і які їм допомагають встановити інтеграцію з професійним середовищем. До професійних навичок студентів можна віднести:

1. Знання свого професійного напрямку: це включає теоретичні знання, специфіку професійної діяльності, основи законодавства, технології та методи роботи відповідно до свого обраного напрямку.

2. Комунікативні навички: здатність ефективно спілкуватися з колегами, клієнтами та іншими сторонами в професійному середовищі, а також навички ясного висловлювання своїх думок.

3. Лідерські навички: здатність керувати людьми та розвивати команду, брати на себе відповідальність, приймати рішення і доводити їх до кінця.

4. Аналітичні навички: здатність аналізувати інформацію, виділяти

головне, робити висновки і приймати раціональні рішення.

5. Проблемні навички: здатність виявляти і розв'язувати проблеми, встановлювати причини, розробляти плани дій і виконувати їх, шукати альтернативні вирішення.

6. Творчі навички: здатність генерувати нові ідеї, бачити можливості та перетворювати ідеї в реальність, впроваджувати нововведення та розвивати професійний спосіб діяльності.

7. Самоменеджмент: здатність планувати свій робочий час, спрямовувати свою енергію і управляти своїми навичками та ресурсами [15, с.32].

Ці навички поступово розвиваються протягом навчання та реалізуються студентами під час стажування, практики, участі в різних професійних заходах та проектах. Важливо, що ці навички надають студенту конкурентну перевагу на ринку праці і допомагають йому успішно впоратися з вимогами професійного середовища.

Навички студентів можна класифікувати на різні рівні відповідно до їх вмінь і знань. Рівень навичок може бути визначений за кількома критеріями, такими як рівень складності задач, рівень самостійності та критичного мислення, рівень аналітичних навичок та творчості, розуміння теоретичних концепцій і т.д.

Ось декілька загальних рівнів навичок студентів:

1. Початковий рівень.

Початковий рівень професійних навичок студента може бути характеризований такими ознаками:

- Базове розуміння теоретичних знань у своїй обраній галузі. Студенти на початковому рівні зазвичай ознайомлюються з основними концепціями, теоріями та підходами у своїй обраній професії.

- Здатність використовувати елементарні навички та інструменти професійної діяльності. Студенти можуть мати базове розуміння використання програмного забезпечення, інструментів або технологій,

пов'язаних з їхньою професією.

- Здатність до самостійної роботи та виконання простих завдань. Студенти можуть бути здатні до виконання простих завдань з мінімальною або відсутньою допомогою викладача або колег.

- Засвоєння професійної термінології та вміння комунікувати в професійних контекстах. Студенти можуть поступово ознайомлюватися зі специфічними термінами та виразами, що характерні для їхньої професії, і вміти застосовувати їх у комунікації з професійним співтовариством.

- Початкове розуміння процесів та методів роботи в своїй професії. Студенти можуть бути знайомі з загальними принципами та підходами, які використовуються у своїй професійній галузі [44, с.265].

Ці ознаки можуть варіюватися залежно від конкретної спеціальності та особистого академічного досвіду студента. Переважно, на початковому рівні студенти мають обмежений досвід і навички, які поступово розвиваються залежно від їхнього навчання та практичного застосування їх знань у реальних ситуаціях.

2. Середній рівень.

Для того, щоб мати середній рівень професійних навичок, студент повинен мати певні знання, вміння і досвід в своїй обраній галузі. Важливо, щоб студент мав розуміння основних принципів своєї професії, а також був здатний застосовувати їх на практиці.

Середній рівень професійних навичок студента може бути характеризований такими ознаками:

- Знання основних понять і теорії у своїй області.
- Вміння застосовувати ці знання для розв'язання практичних завдань.
- Навички збирати та аналізувати інформацію, необхідну для виконання поставлених завдань.

- Вміння працювати зі стандартними інструментами та технологіями, що використовуються у відповідній галузі.

- Розуміння основних процесів та методів, що використовуються у своїй

області.

- Здатність працювати в команді та спілкуватися ефективно з колегами та клієнтами.

- Орієнтація на досягнення результатів і виконання поставлених завдань вчасно та якісно.

- Гнучкість та здатність швидко адаптуватися до нових ситуацій та завдань.

- Уміння виявляти проактивність та ініціативу у роботі.

- Вміння критично мислити та знаходити раціональні рішення.

- Здатність організовувати свій час та планувати роботу [44, с.265].

3. Високий рівень.

Високий рівень професійних навичок студента означає, що він демонструє глибоке розуміння і вміння застосовувати свої знання в обраній сфері. Вищий рівень професійних навичок показує, що студент володіє широким спектром компетенцій, які є необхідними для успішної роботи у своєму професійному напрямку ресурсами [15, с.35].

Ми вважаємо, що студент з високим рівнем професійних навичок проявляє такі ознаки:

- проявляє розуміння теорії, принципів і практики в своїй обраній галузі. Він має *глибокі знання* про основні поняття і технології, що стосуються його професійної діяльності.

- добре усвідомлює, коли і як використовувати свої знання в реальних ситуаціях. Він здатен аналізувати проблеми, розробляти розумні рішення та впроваджувати їх у практику, *вміння застосовувати знання*.

- проявляє здатність *критично мислити* і здійснювати об'єктивний аналіз інформації. Він розуміє сутність проблеми, розглядає різні погляди і приймає виважені дії.

- володіє ефективними *комунікаційними навичками*, що дозволяють йому взаємодіяти з колегами, клієнтами та іншими стейкхолдерами. Він вміє чітко пояснювати свої ідеї, вислуховувати інших та вміє працювати в команді.

- володіє навичками *самоорганізації* і управління часом. Він має здатність управляти своїми завданнями та проектами, планувати свою роботу і дотримуватися строгих термінових вимог. Загалом, студент з високим рівнем професійних навичок є здатним, мотивованим і самостійним працівником, який успішно виконує свої професійні обов'язки.

Критерії навичок студентів можуть включати:

1. Знання: розуміння термінів, концепцій і теоретичних засад предмета.
2. Розуміння: здатність застосовувати знання для розв'язання практичних задач і зрозуміти їх контекст.
3. Аналіз: здатність розбиратися в складних інформаційних матеріалах, розрізняти головне від другорядного, встановлювати взаємозв'язки та знаходити рішення на основі аналізу.
4. Навички: вміння виконувати практичні дії та завдання, включаючи використання технічних або спеціальних знань і умінь.
5. Творчість: здатність до самостійного розв'язання нових завдань, генерації оригінальних ідей та інноваційного мислення [44, с.265].

Ці рівні та критерії є орієнтиром для оцінки навичок студентів та їх подальшого розвитку. Вони допомагають визначити, наскільки ефективно студенти використовують свої знання та навички у практичних ситуаціях.

Здійснення оцінки рівня професійних навичок студентів є критично важливою складовою вищої освіти. У цьому контексті було встановлено декілька ключових висновків.

Розробка і визначення критеріїв для оцінки рівня професійних навичок є необхідною в межах навчально-методичного процесу. Це також як викладачам, так і студентам чітко розуміти, які навички повинні бути набуті та як їх оцінювати. Критерії оцінки повинні бути об'єктивними, адекватними вимогам професійного стандарту та міжнародних стандартів, а також зрозумілими для всіх цікавих сторінок (студентів, викладачів, адміністраторів тощо).

Важливо розрізняти рівні навичок, відповідно до яких встановлюються

критерії. Зазвичай, це може бути поділено на базовий, середній та високий рівні навичок. Це дозволяє студентам розвивати свої навички поетапно і отримувати зворотний зв'язок щодо їх прогресу. Ефективне використання критеріїв оцінки рівня навичок підвищення якості вищої освіти та готовності студентів до викликів сучасного ринку праці.

Висновки до другого розділу

Метою сучасної вищої освіти є всебічний розвиток людини як особистості і забезпечення вищих цінностей суспільства, розвиток його здібностей, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до активної творчої професійної діяльності, інтелектуальне збагачення.

Сучасні вимоги до вищої освіти визначають нові стандарти підготовки вчителів і педагогів. Вони повинні бути готові постійно вчитися, вдосконалювати свої методи та адаптуватися до змін у сфері освіти. Спільна робота вчителів, навчальних закладів та навчальних закладів важлива для виконання цих вимог та забезпечення якісної освітньої освіти.

Проведений аналіз стану професійних навичок вищих навчальних закладів дає певні важливі висновки:

1. Вищі навчальні заклади мають великий потенціал для розвитку професійних навичок студентів. Протиріччя, необхідні для подальшої модернізації та оновлення освітніх програм, відповідали сучасним вимогам ринку праці.

2. Доступ до практичних навчальних можливостей та практичних етапів є місцем елементом підготовки студентів. Навчальні заклади повинні активно співпрацювати з підприємствами та організаціями для забезпечення цих можливостей.

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу ми прийшли до висновків:

1. Розробка і визначення критеріїв для оцінки рівня професійних навичок

є необхідною в межах навчально-методичного процесу. Це також як викладачам, так і студентам чітко розуміти, які навички повинні бути набуті та як їх оцінювати.

2. Критерії оцінки повинні бути об'єктивними, адекватними вимогам професійного стандарту та міжнародних стандартів, а також зрозумілими для всіх цікавих сторінок (студентів, викладачів, адміністраторів тощо).
3. Важливо розрізняти рівні навичок, відповідно до яких встановлюються критерії. Зазвичай, це може бути поділено на базовий, середній та високий рівні навичок. Це дозволяє студентам розвивати свої навички поетапно і отримувати зворотний зв'язок щодо їх прогресу.

Ефективне використання критеріїв оцінки рівня навичок підвищення якості вищої освіти та готовності студентів до викликів сучасного ринку праці.

РОЗДІЛ 3.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

3.1. Педагогічні умови реалізації інноваційних методів навчання у формуванні професійних навичок майбутніх учителів

Нова освітня парадигма розвивається в напрямку самовизначення, стабільного і активного життя в умовах соціальних змін шляхом збереження і розвитку творчого потенціалу особистості. Одним з необхідних елементів цієї парадигми є готовність впроваджувати освітні інновації. Особлива увага приділяється створенню педагогічних умов для успішної підготовки фахівців для інноваційної діяльності в освітніх закладах вищої освіти. З цією метою ми спробуємо вивчити суть поняття "педагогічні умови" і визначити важливі педагогічні умови, які дійсно сприяють підготовці майбутніх фахівців до інновацій.

У сучасних дослідженнях в галузі освіти і педагогіки немає чіткого загальноприйнятого визначення поняття "педагогічні умови". У різних джерелах це поняття визначається наступним чином: «формування необхідного стану, властивостей реальності, того, що чогось сприяє». «Супутні обставини, за яких існують явища, де розгортається дія фактора». «Реалії та правила успішного життя в системі освіти». Ситуації і можливості, при яких успіх функції і конкретної освітньої системи успішно розвивається. Ситуації, що визначають певний напрямок розвитку освітнього процесу» [5, с.754].

Ґрунтуючись на деяких вчених, Є.М. Хриков виділив ряд можливостей, створених за допомогою певного змісту навчання, методів і організаційних засобів для успішного вирішення освітніх завдань. З цього можна зробити висновок, що обставини впливають на різні аспекти підготовки майбутніх вчителів і являють собою динамічні регулятори інформаційних, особистісних,

психологічних і освітніх факторів цього процесу. Наукова позиція В. Андрєєва визначає "педагогічні умови" як "результат систематичного відбору, створення і використання навчальних матеріалів, методів і компонентів освітньої організації для досягнення освітніх цілей", що може бути правильно обґрунтовано [48, с.12].

Узагальнюючи аналіз наукової літератури, в рамках цього дослідження ми визначаємо "педагогічні умови" як важливі ситуації, можливості і характеристики реального середовища, в якому успішно формуються потреби професійного розвитку студентів, розвивається професійна культура і готується впровадження освітніх інновацій. Це також передбачає набуття практичних навичок і досвіду для проведення освітньої діяльності в різних концептуальних системах.

Підготовка до інноваційної діяльності вважається важливою складовою загальної професійної підготовки майбутніх педагогів, тому, перш за все, необхідно визначити педагогічні умови підготовки фахівців в галузі освіти. Ці умови включають: "професійно-педагогічний аспект освіти, зміст освітнього процесу, а також інновацію та взаємозв'язок між теоретичною та практичною частинами освіти."

Вчений І.В. Гавриш визначає важливі умови навчання для підготовки до інноваційної діяльності наступним чином [8, с.279].

1. Інноваційне навчання студентів повинно служити системою, оптимально інтегрованою в загальний освітній процес вищих навчальних закладів. Це досягається за рахунок розробки та впровадження технологій для формування підготовки майбутніх вчителів до професійної діяльності інноваційними методами навчання.

2. Інноваційна підготовка майбутніх вчителів повинна бути спрямована на їх становлення активним учасником освітніх інновацій із застосуванням індивідуального підходу.

3. Процес становлення майбутнім учителем в якості учасника професійної діяльності повинен бути комплексним, включаючи технічний

зміст системи заходів, спрямованих на забезпечення готовності здобувачів освіти до створення, поширення та впровадження освітніх інновацій.

4. Технологія, що формує підготовку майбутніх вчителів до професійної діяльності інноваційними методами навчання, повинна дотримуватися основних принципів інноваційної персоналізованої освітньої освіти.

У Г.М. Алексєєвої інший погляд на процес підготовки до нововведення. Вчена стверджує, що успішне навчання можливо при дотриманні наступних умов: інноваційні тенденції в освіті повинні бути відображені в цілях, змісті, методах і організаційних формах вчителя; необхідно чітко визначити модель випускників вищих навчальних закладів з урахуванням інноваційної діяльності. Створено передумови для активної освітньої практики в навчальних закладах з інноваційними напрямками [2, с.71].

Беручи до уваги аналіз наукових і педагогічних ресурсів в контексті досліджень, педагогічних спостережень і результатів опитувань вчителів і студентів, стає очевидним, що наступні педагогічні умови можуть істотно вплинути на процес формування майбутніх вчителів до впровадження освітніх інновацій у вищій освіті:

1. Стимулювання позитивної мотивації та розвиток ціннісного ставлення майбутніх вчителів до впровадження педагогічних інновацій.

Реалізація початкових педагогічних умов спрямована на створення елементів мотиваційної підготовки, які вивчаються вчителями.

У контексті задоволення початкових педагогічних умов можна припустити, що при вивченні галузі педагогіки майбутні вчителі активно застосовують свої знання, навички та здібності, створюють і використовують інноваційні методи навчання в модельованих ситуаціях професійної діяльності. Позитивний і негативний досвід такої діяльності сприятиме формуванню відповідної мотивації (цілеспрямованих потреб) і підготовці дій (готовності до дій) для засвоєння знань, умінь, навичок і досвіду в реалізації освітніх інновацій, що є основою формування власного інноваційного стилю освітньої діяльності.

Досягнення початкових педагогічних умов ґрунтується на створенні професійної мотивації для майбутніх вчителів впроваджувати освітні інновації, які сприятимуть їх професійному розвитку. Іншими словами, професійна мотивація стає внутрішнім стимулом для підвищення підготовленості, підвищення її рівня і, як наслідок, для більш успішної професійної інноваційної діяльності майбутнього педагога. Однак професійна мотивація не однакова для всіх, вона залежить від багатьох факторів, таких як психологічні, фізіологічні та соціальні фактори, і існує складний набір індивідуальних цінностей.

2. Друга педагогічна умова спрямована на те, щоб допомогти майбутніх вчителів набутти практичних навичок, умінь та досвіду використання освітніх інновацій, оскільки важливо, щоб студенти могли успішно застосовувати отримані знання на практиці.

Реалізація даної педагогічної ситуації передбачає визнання функціональності та ефективності професійно орієнтованої освітньої діяльності, аналіз причин результативності або неефективності дій, вивчення можливостей і можливостей інноваційних освітніх технологій, розробку пропозицій щодо підвищення ефективності інноваційної освітньої діяльності. Важливим етапом було визначення передбачуваного використання освітніх інновацій, прогнозування результатів цієї діяльності, планування майбутніх дій, підготовка до майбутньої діяльності, аналіз і оцінка отриманих результатів відповідно до цілей.

Виконання таких завдань сприяє розвитку навичок і умінь майбутнього вчителя у використанні освітніх новинок в класі, допомагає самоосвітній діяльності студентів у цьому напрямку.

3. Третя педагогічна умова - це інноваційна педагогіка, заснована на знанні сутності, властивостей і структури педагогічних технологій, а також типів і характеристик таких інновацій.

Для педагогічної сфери основним джерелом формування професійних навичок у студентів є науково-педагогічні знання. Ця педагогічна умова

вимагає розширення знань студентів на основі реалізації базових знань. Метою педагогічної сфери є формування потреб здобувачів освіти у професійному розвитку, Розвиток професійної культури та готовність впроваджувати інновації у сфері освіти.

Отже, у процесі виконання третьої умови, в процесі навчання студенти беруть активну участь у постійному придбанні, оновленні знань про створення та використання освітніх інновацій. Слід відзначити, що різниця між процесом пізнання і самим знанням полягає в його природі. Пізнання описує динаміку оволодіння знаннями, тоді як знання фіксують наслідки цього домінування. Таким чином, інформація виявляється і реалізується в контексті процесу пізнання.

Розширення знань сприяє розвитку пізнавальних здібностей, в результаті чого відбувається збільшення знань. Метод використання знань-це представлення знань студентів і включає концептуальне моделювання цих знань при вирішенні професійно орієнтованих завдань проблемно-орієнтованого навчання. Завдяки таким ідеям, які виникають в індивідуальній формі, можливе відображення інформації, що надходить, вивчення рівня інтелектуальної діяльності майбутнього педагога.

4. Четверте педагогічна умова даної роботи-залучення студентів в самостійну проектну і дослідницьку діяльність, в створення власних проектів по впровадженню освітніх інновацій.

Нинішній етап розвитку професійної освіти визначається пошуком нових шляхів співпраці між викладачами та студентами, які сприяють ініціативності, самостійності та творчості здобувачів освіти, допомагають вивчати та шукати освітню діяльність. Дослідження, обговорені в роботах науковців України, показують, що для досягнення цілей, пов'язаних з цією педагогічною ситуацією, необхідні «інтуїція (здатність розуміти суть речей без довгих міркувань), творче мислення (здатність вирішувати педагогічні проблеми, здатність мислити інакше)", різні підходи до вирішення педагогічної задачі (вирішення проблем і предметів з різних точок зору) і

оригінальне мислення (психічні якості і методи діяльності асоціативне мислення, здатність застосовувати асоціації, в тому числі аналогії)» [8, с. 65].

Загальний висновок полягає в тому, що педагогічні умови навчання розуміються майбутніми викладачами університету як взаємопов'язаний набір спеціалізованих інструментів, методів і форм навчання, що сприяють успішному формуванню професійних навичок за допомогою інноваційних методів навчання. Ці умови навчання включають:

1. Керівництво майбутніми вчителями використовує освітні інновації, створюючи позитивну мотивацію і підвищуючи ціннісне ставлення студентів до цієї діяльності.

2. Розширення бази знань студентів про деталі та використання освітніх інновацій.

3. Допомогати студентам здобувати навички, вміння та досвід у використанні освітніх інновацій.

4. Участь студентів у самостійній проектній та дослідницькій діяльності з розробки власних проектів, спрямованих на впровадження інноваційних методів навчання.

Реалізація цих педагогічних умов забезпечує їх комплексне виконання і надання необхідної методичної підтримки освітньому процесу.

3.2. Методичні рекомендації щодо формування професійних навичок майбутніх учителів інноваційними методами навчання у закладах вищої освіти

Нові підходи до викладання фахових дисциплін необхідні для забезпечення професійної навичок майбутніх учителів. Сучасна освіта вимагає не тільки нових підходів у навчанні, але і нових методів, форм навчання. Одним із найпоширеніших у застосуванні методів сучасності є інноваційні методи навчання. Ці методи характеризуються освітнім процесом, заснованим на педагогіці партнерства, де всі учасники постійно і активно взаємодіють один з

одним. Згідно з нашими дослідженнями, професійні навички студентів стають більш вираженими, забезпечується мотиваційний елемент навчання та формується культура ділового спілкування.

Ми пропонуємо різноманітні методи, які використовуються на заняттях з «Педагогіки». Це метод дискусії, метод прогнозування подальших дій, метод редукції, «Шанс», «Піраміда понять», професійні завдання, «Коло висновків».

За нашими спостереженнями, найбільш ефективним є метод дискусії. Це пов'язано з тим, що він спонукає студентів до пошуку проблемних завдань, які дають змогу висловити свою точку зору і вимагають жвавої дискусії, аргументації своєї позиції та засвоєння думки співрозмовника. Викладачі формулюють проблемні питання таким чином, щоб вони були актуальними, інформативними, цікавими і зацікавлювали студентів своїм змістом і новизною.

Наприклад, в процесі вивчення дисципліни «Загальна педагогіка» на лекції з теми "Активні методи навчання" було поставлено таке питання: "Які визначальні чинники створюють і мотивують позитивний емоційний фон на заняттях?". Обговорення відбувалося в мікрогрупах, де студенти мали доводити власну позицію, вислуховувати думки інших учасників, модифікувати власні погляди та узагальнювати свої висновки. Звісно, такий метод має бути підкріплений лекціями викладачів. Цього разу обговорювалися виклики, що стоять перед Новою українською школою, та роль вчителя у формуванні професійних навичок.

Окрім дискусій, мікрогрупи визначили пріоритетними наступні формати: робота в групах, засідання експертних груп та симпозіуми для підняття проблемних питань. Одним із способів передбачити подальші дії було представлення нової інформації та її засвоєння на основі накопичених знань. При цьому викладачі представляли нову інформацію у вигляді документів, які студенти використовували як інструменти для завершення та узагальнення. Наприклад, статті зі спеціалізованих журналів «Науковий вісник» та «Теорія і методика мистецької освіти» були надані для дослідження

з метою ознайомлення з сучасними методами викладання в закладах загальної середньої освіти. Такий підхід підкріплював навчання студентів за допомогою періодичних видань.

Для нашого дослідження ми проводили та аналізували лекції з «Дидактики», які доповнювалися інформацією з сучасних педагогічних досліджень, а лекції з "Навчально-виховного процесу" - інформацією з сучасних педагогічних досліджень. Такий метод скорочення широко застосовується в зарубіжних навчальних закладах (болгарських, британських, американських) [1, с. 15] та використані нами з авторськими корективами. Викладачі готували інформацію до занять. Студенти виконували самостійну роботу за темою. Під час занять вони ставали співавторами або конкурентами. У результаті вони сприяли формуванню професійної компетентності та спеціалізованих навичок, що ґрунтуються на міцному засвоєнні знань.

Наприклад, під час вивчення теми «Методи навчання» викладачі готують інформацію про навчальний процес та шляхи його вдосконалення. На основі самостійного дослідження студенти не погоджуються з представленими думками і спростовують їх на конкретних прикладах.

Метод «Шанс» покликаний розвинути вміння успішно викладати (читати лекції) зі старшокласниками. Для цього учасників поділили на групи і кожній групі запропонували за певний час підібрати комплекс тренінгових вправ, які б стимулювали активну пізнавальну діяльність майбутніх вчителів. Студенти в кожній групі описували типи вправ та пропонували найбільш ефективні з них. Наприкінці обговорення студенти узагальнили результати та піддали їх експертній оцінці. У результаті було визначено найкращий вибір тренувальних вправ, і студенти «досягли» найкращих шансів на успіх при навчанні старшокласників.

Метод «Піраміда понять» сприяв поступовому накопиченню термінології до окремих тем і розділів. Вони символічно відбиралися вчителем, використовувалися і структурувалися таким чином, що навантаження поступово збільшувалося.

Наприклад, працюючи над темою курсу «Сучасна освіта в Україні», студенти під керівництвом викладача будували «піраміду понять»: спочатку осмислювали окремі положення Закону України «Про освіту», акцентуючи увагу на поняттях «компетентність» та вміння», записували основні терміни, пов'язані з організацією освітнього процесу, опрацьовували окремі положення та терміни Закону України «Про вищу освіту», осмислювали підхід до освіти згідно з Концепцією «Нова українська школа» та завершували «Піраміду понять» ключовими словами. Такий підхід не лише сприяв засвоєнню базової термінології, а й ознайомив студентів з українською законодавчою базою, необхідною для їхньої майбутньої професійної діяльності. Процес навчання передбачав виконання професійних завдань для вирішення різноманітних ситуацій. Наприклад, в рамках теми «Дидактика» студенти отримали наступні завдання:

- 1) моделювання частини уроку з використанням ігрових технологій для учнів 5-6 класів;
- 2) запропонувати ігрові варіації вправ для засвоєння їх дидактичних елементів (тип, вид і форма уроку);
- 3) підібрати та продемонструвати вправи для уроку в середній школі.

Метод «Коло висновків» використовувався наприкінці вивчення теми або розділу при підготовці до модульного контролю. Студенти сідали в коло, і кожен з них заздалегідь отримував завдання. Це завдання полягало в тому, щоб скласти реферат на задану тему, зосередившись на ключових поняттях, підкріпивши свою тезу різними науковими джерелами, в тому числі періодичними виданнями. Як показала практика, використання інноваційних методів навчання стимулювало пізнавальну активність студентів та формувало їхнє творче мислення. Студенти виступали в ролі «суб'єктів» навчання, виконували творчі завдання, вели діалог з викладачем та ефективно спілкувалися з іншими учасниками освітнього процесу відповідно до формул розмовного етикету.

Такий тип навчання сприяв формуванню компетентних випускників, які

легко адаптуються до майбутньої професійної діяльності. Безперечно, використання інноваційних методів навчання у вищій школі супроводжується застосуванням традиційних методів, які пройшли перевірку часом.

Тому в процесі викладання навчальної дисципліни «Загальна педагогіка» визначено застосування інноваційних методів навчання у вищій школі. Запропоновано та проаналізовано використання таких методів, як дискусії, прогнозування подальших дій, редукованого методу, «Шанс», «Піраміда понять», «Коло висновків», професійних завдань, що сприяло формуванню професійних навичок в майбутніх педагогів.

Висновки до третього розділу

Беручи до уваги аналіз наукових і педагогічних ресурсів в контексті досліджень, педагогічних спостережень і результатів опитувань вчителів і студентів, стає очевидним, що наступні педагогічні умови можуть істотно вплинути на процес формування майбутніх вчителів до впровадження освітніх інновацій у вищій освіті:

1. Стимулювання позитивної мотивації та розвиток ціннісного ставлення майбутніх вчителів до впровадження педагогічних інновацій.

2. Друга педагогічна умова спрямована на те, щоб допомогти майбутнім вчителям набути практичних навичок, умінь та досвіду використання освітніх інновацій, оскільки важливо, щоб студенти могли успішно застосовувати отримані знання на практиці.

3. Третя педагогічна умова - це інноваційна педагогіка, заснована на знанні сутності, властивостей і структури педагогічних технологій, а також типів і характеристик таких інновацій.

4. Четверте педагогічна умова даної роботи-залучення студентів в самостійну проектну і дослідницьку діяльність, в створення власних проектів по впровадженню освітніх інновацій.

Тому в процесі викладання навчальної дисципліни «Загальна педагогіка» визначено застосування інноваційних методів навчання у вищій

школі. Запропоновано та проаналізовано використання таких методів, як дискусії, прогнозування подальших дій, редукованого методу, «Шанс», «Піраміда понять», «Коло висновків», професійних завдань, що сприяло формуванню професійних навичок в майбутніх педагогів.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було вирішено всі поставлені в роботі завдання та проаналізовано результати, що виражаються в наступному:

1. В ускладнених вимогах суспільства до характеру сучасної освіти актуалізується проблема вдосконалення підготовки педагогічних кадрів. Важливою характеристикою їхньої конкурентоспроможності виступає професійна навичка майбутніх учителів. Професійні навички трактується як навичка, здатності та знання, необхідні для ефективного виконання конкретних професійних завдань і обов'язків.

Отже, професійні навички є необхідною складовою успішного професійного розвитку, і їх розвиток вимагає постійного навчання, практики та рефлексії. Ці знання і розуміння допоможуть в майбутньому фахівцям ефективно впоратися з різними професійними завданнями та досягти успіху в обраній галузі.

2. Інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами, що відбуваються в суспільстві, глобалізаційними та інтеграційними змінами. Інновації в освіті є закономірним явищем, їх природа динамічна, а результати мають розвивальний характер.

Беручи до уваги різні пояснення поданого терміну, визначимо так: інноваційні методи навчання - це передові стратегії та підходи, спрямовані на покращення ефективності та результативності освітнього процесу у вищих навчальних закладах. Ці методи включають в себе використання передових технологій, активні форми взаємодії та індивідуалізацію навчання, сприяючи більш ефективному засвоєнню знань та розвитку ключових навичок студентів.

Проведений аналіз стану професійних навичок вищих навчальних закладів дає певні важливі висновки:

Вищі навчальні заклади мають великий потенціал для розвитку професійних навичок студентів. Протиріччя, необхідні для подальшої модернізації та оновлення освітніх програм, відповідали сучасним вимогам ринку праці.

Доступ до практичних навчальних можливостей та практичних етапів є місцем елементом підготовки студентів. Навчальні заклади повинні активно співпрацювати з підприємствами та організаціями для забезпечення цих можливостей. Необхідно акцентувати увагу на розвитку загальних навичок, такі як комунікативність, креативність, критичне мислення та розв'язання проблем, останні ці навички мають велике значення на сучасному ринку праці.

3. Здійснення оцінки рівня професійних навичок студентів є критично важливим складовою вищої освіти. У цьому контексті було встановлено декілька ключових висновків:

Розробка і визначення критеріїв для оцінки рівня професійних навичок є необхідною в межах навчально-методичного процесу. Це також як викладачам, так і студентам чітко розуміти, які навички повинні бути набуті та як їх оцінювати.

Критерії оцінки повинні бути об'єктивними, адекватними вимогам професійного стандарту та міжнародних стандартів, а також зрозумілими для всіх цікавих сторінок (студентів, викладачів, адміністраторів тощо).

4. Педагогічні умови навчання розуміються майбутніми викладачами університету як взаємопов'язаний набір спеціалізованих інструментів, методів і форм навчання, що сприяють успішному формуванню професійних навичок за допомогою інноваційних методів навчання. Ці умови навчання включають:

- керівництво майбутніми вчителями використовує освітні інновації, створюючи позитивну мотивацію і підвищуючи ціннісне ставлення студентів до цієї діяльності;
- розширення базу знань студентів про деталі та використання освітніх інновацій;
- допомагати студентам здобувати навички, вміння та досвід у використанні освітніх інновацій;
- участь студентів у самостійній проектній та дослідницькій діяльності з розробки власних проектів, спрямованих на впровадження інноваційних методів навчання.

Реалізація цих педагогічних умов забезпечує їх комплексне виконання і надання необхідної методичної підтримки освітньому процесу.

5. Нові підходи до викладання фахових дисциплін необхідні для забезпечення професійної навичок майбутніх учителів. Сучасна освіта вимагає не тільки нових підходів у навчанні, але і нових методів, форм навчання. Одним із найпоширеніших у застосуванні методів сучасності є інноваційні методи навчання. Ці методи характеризуються освітнім процесом, заснованим на педагогіці партнерства, де всі учасники постійно і активно взаємодіють один з одним. Згідно з нашими дослідженнями, професійні навички студентів стають більш вираженими, забезпечується мотиваційний елемент навчання та формується культура ділового спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі : методичний огляд / уклад. Л.А. Якимова. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 32 с.
2. Алексеева Г.М. Психолого-педагогічні умови формування готовності майбутніх соціальних педагогів до використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій та загальноосвітній школах : зб. наук. пр. [ред. кол. : Т. І. Суцєнко (голов. ред.) та ін.]*. 2011. С. 69-72.
3. Беляк О. Використання міжпредметних зв'язків як важлива педагогічна умова розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2012. № 43. С. 7–13.
4. Бистрова Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. №1 (4). С. 27-33.
5. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. В.Т. Бусел. Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с .
6. Вітвицька С.С. В Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульнорейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006.384 с.
7. Власова О. І., Семиченко В. А., Пашенко С. Ю., Невідома Я. Г. Психологія вищої школи : підручник. За ред. О. І. Власової. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с.
8. Гавриш І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : *дис. докт. : 13.00.04. Гавриш Ірина Володимирівна. Харків, 2006. 520 с.*
9. Галиця І. Інтелектуально-конкурентні ігри як креативний механізм активізації педагогічного, наукового та інноваційного процесів. *Вища школа*. 2011. №1. С. 104–107.
- 10.Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Днепр., 2014. 416 с.

11. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ:, «Либідь», 1997. 376 с.
12. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., допов. Київ, Академвидав. 2012. 352 с.
13. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні засади проектування інноваційних педагогічних систем : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ, 2007. 44 с.
14. Дубасенюк О. А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. *Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: Монографія / За ред. О. А. Дубасенюк.* Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 14.
15. Жихорська О. Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності навчально-допоміжного персоналу вищого навчального закладу. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III(34), Issue: 69, 2015.* С.33-38.
16. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність: підручник. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.
17. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / П. Ю. Саух [та ін.] ; ред. П. Ю. Саух. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 443 с.
18. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г.Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 444 с.
19. Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти Academic IQ. URL: <https://naqa.gov.ua/2020/10/> (дата звернення: 09.08.2023).
20. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі : монографія / І. І. Доброскок, В. П. Коцур, С. О. Нікітчина [та ін.] ; Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. Переяслав-Хмельниц. : Вид-во С. В. Карпук, 2008. 284 с.

21. Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: технологічний аспект. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2014. Вип. 3. С. 73-78.
22. Кодекс доброчесності Криворізького державного педагогічного університету. URL: <https://kdpu.edu.ua/nauka/akademichna-dobrochesnist/academig/14049-kodeksy-dobrochesnosnosti-dlia-universytetiv-dosvid-studentiv.html> (дата звернення: 09.08.2023).
23. Компетентнісна освіта : від теорії до практики / Н. М. Бібік, І. Г. Єрмаков, О. В. Овчарук та ін. Київ: Плеяди, 2005. 120 с.
24. Король А. М. Теоретичні аспекти формування важливих особистісних професійних якостей майбутнього вчителя. *Педагогіка вищої школи: досвід і тенденції розвитку. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 жовтня 2022 року, м. Запоріжжя)*. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2022. С. 63-66.
25. Король А. М. Формування навичок самореалізації майбутніх вчителів в процесі музично-творчої діяльності. *Нові концепції викладання у світлі інноваційних досягнень європейської дидактики вищої школи : матеріали Міжнародної науково-методичної конференції (м. Київ, 30-31 жовтня 2017 року)*. Київ, 2017. С. 443-445.
26. Кремень В.Г. Філософсько-освітня діяльність: інноваційні аспекти. *Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи: зб. наук. праць. / за ред. Василя Кременя та Тадеуша Левовицького*. Житомир, Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С.10-26.
27. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 486 с.
28. Лисенко М. В. Інноваційна парадигма вищої освіти України за умов переходу до інформаційного суспільства: автореф. дис. канд. філос. наук: *Лисенко Микола Владиславович; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т»*. Київ., 2013. 16 с.

29. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи : курс лекцій. 2-е вид., доп. й перероб. Кременчук, 2006. 272 с.
30. Недержавна вища школа України: ретродосвід та сучасні виклики : монографія. Л. В. Корж-Усенко, О. Л. Сидоренко. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 160 с.
31. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. 534 с.
32. Ніколаєнко С.М. Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку суспільства. Київ : Знання, 2005. 319 с.
33. Носаченко І.М. Модульно-рейтингова система організації навчання у вищій школі. Київ : ІТЗО, 2008. Вип. 54. С. 32 – 36.
34. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
35. Петров О.М. Методика діагностики професійних навичок студентів. Наукові записки. Серія: педагогіка. 2014. № 1. С.49-54.
36. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : навч. посіб. для магістрантів і аспірантів. Київ : Філ-студія, 2006. 320 с.
37. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : практикум : навч. посіб. Київ : Каравела, 2008. 336 с.
38. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-ХVII. *Голос України*. 2017. С. 105.
39. Професійна освіта. Словник. За ред Н.Г. Нічкало. Київ, “Вища школа”, 2000. 420 с.
40. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: Монографія. За ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 564 с
41. Психологічний словник. Авт.-уклад. В.В.Синявський, О.П.Сергеєнкова / За ред.. Н.А.Побірченко Київ, 2007. С.173.

42. Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи : монографія. Вид. О.О. Євенок, Житомир. 2019. 352с.
43. Стеченко Д. Інновація та якість підготовки фахівців у вищій школі. *Вища школа*, 2005. № 1. С.43 – 45.
- 44.Тернопільська В.І. Визначення критеріїв сформованості професійної компетентності майбутніх гірничих інженерів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2012. №31. С. 264 –267.
- 45.Туркот Т.І., Коновал О.А. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: Олді-плюс, 2013. 466 с.
- 46.Феномен інновації: освіта, суспільство, культура : монографія / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн, С. В. Пролєєв [та ін.]; Ін-т обдар. дитини АПН України. Київ : Пед. думка, 2008. 471 с.
- 47.Філософський енциклопедичний словник / гол.ред. В. І. Шинкарук та ін.. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
- 48.Хриков Є.М. Педагогічні умови в структурі наукового знання. *Шлях освіти*. 2011. № 2. С. 11–15.
- 49.Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / за ред. Панькова А.І. Одеса, 2002. 424 с.
- 50.Цюняк О.П. Формування професійної культури майбутніх магістрів початкової освіти у вищих навчальних закладах : монографія. Івано-Франківськ : «ЯРИНА», 2016. 188 с.
- 51.Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. Вінниця : Вінницький соціально-економічний ін-т ун-ту Україна, 2006. 402с.
- 52.Шестопалюк О.В. Інноваційні моделі навчання в діяльності вищих навчальних закладів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. №3. С. 118-124.
- 53.Colb, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think In*

Action. Basic Books.

54. Dewey, J. (1933). *How We Think*. D.C. Heath and Company.
55. Flake, J. H. (2019). The Role of Technical Skills in Information Technology: A Conceptual Model. *Information and Computer Security*, 27(4), 492-508.
56. Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. Bantam Books.
57. Higher education the attack of the MOOCs . *The Economist*. 2013. July 20th.1; 12
58. Leontiev, A. N. (1978). *Activity, Consciousness, and Personality*. Prentice-Hall.
59. McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence Rather Than for "Intelligence". *American Psychologist*, 28(1), 1-14.
60. Schön, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think In Action*. Basic Books.
61. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.